

Тренувальні збори з лінгвістики

23 і 24 серпня 2020 р.

Розв'язки задач першого туру

1. Абазинська мова

Порядок морфем, якщо дієслово перехідне:

прямий додаток — [коли / де] — [непрямий додаток] — підмет — присудок — [хто / що].

Порядок морфем, якщо дієслово неперехідне:

підмет — [коли / де] — [непрямий додаток] — присудок — [хто / що].

Морфеми:

Питальні афікси	
Слово	Значення
-да	хто
-йа	що
-аба-	де
-анба-	коли

Афікси підметів і додатків		
На початку слова	Усередині слова	Значення
б-	-б-	ти
д-	-л-	вона
й-	—	це
й-	-з-	хто / що

Корені дієслів	
Слово	Значення
ба	бачити
рыхІа	налякати
рыхвгІа	продати
хІва	сказати
бзаза	жити
гІай	прийти
цхърагІа	допомогти
пшы	подивитися
щца	звикнути

Перед афіксами -з- та -л- вставляють -ы-, якщо цей афікс стоїть між приголосними. Якщо під це правило підпадають два послідовні афікси, то -ы- вставляють перед другим із них.

Завдання 1:

15	йгІайда	Хто прийшов?
16	данбабзаза	Коли вона жила?
17	дызпшыда	На кого вона подивилася?
18	дызрыхІайа	Що їй налякало?
19	йылбрыхвгІайа	Що ти їй продала?
20	йызцхърагІайа	Чому це допомогло?

Завдання 2:

21	Хто їй допоміг?	йылцхърагІада
22	Що ти сказала?	йбхІвайа
23	Коли вона тебе налякала?	банбалрыхІа
24	Хто на тебе подивився?	йбпшыда
25	До чого ти звикла?	бызццайа

Завдання 3. Якщо розбити **йлабабрыхвгІа** на морфеми, то матимемо:

й-л-аба-б-рыхвгІа — *це-їй-де-ти-продати* — Де ти їй це продала?

Усі частини слова записано правильно, отже, помилка криється у порядку слів. Дійсно, в умові задачі афікси **-аба-** / **-анба-** завжди стоять після першого афікса особи, однак неясно, до чи після непрямого додатка. Таким чином, помилка полягає у неправильному розташуванні афіксів питання й непрямого додатка. виправлена фраза матиме такий вигляд: **йабалбрыхвгІа**.

2. Іврит

Усі дієслова в задачі мають форму **leGaGeG**, де замість кожної з літер *G* стоїть група з однієї чи кількох приголосних, узятих із коренів запозичених слів (ці приголосні подібні для івриту, англійської, української та російської мов).

Щоб сформуванати групи приголосних у слові івриту, розіб'ємо передусім на групи приголосних корінь самого запозиченого слова (приміром, корінь слова «халтурити», *халтур*, розбивається на три групи: *х*, *лт* і *р*). Далі діють правила:

- якщо утворилося дві групи, на місце першої *G* ставимо першу групу, на місце другої — другу, на місце третьої — останню приголосну другої групи;
- якщо утворилося три групи, розставляємо їх природним чином: на місце першої *G* першу групу, на місце другої — другу, на місце третьої — третю;
- якщо утворилося чотири групи, на місце першої *G* ставимо першу групу, на місце другої *G* ставимо другу, а після неї третю групу, а на місце останньої *G* — останню четверту групу.

Завдання 1:

Слово	Переклад
lefantez	фантазувати
lefarmet	форматувати
leflartet	фліртувати (загравати, бісики пускати)
lehapnet	гіпнотизувати
lekatleg	каталогізувати
lekvantet	квантувати
lesampet	симпатизувати
lesanxren	синхронізувати
letalfen	телефонувати
lexalter	халтурити
lelajkek	лайкати

Завдання 2:

Слово	Переклад
lenarmel	нормалізувати
letalgraf	телеграфувати
lefalsef	філософствувати
lefakses	надсилати факс

3. Чинтанг

Базовий порядок слів:

підмет — [додаток] — присудок.

У перекладах речень типу «А у/на/з Б» іменник А стоїть, як і в українській, перед Б, а в перекладах речень «у/на/з Б А» — після.

Прийменники виражено суфіксами:

у/на (про поточне місцезнаходження) — **-beʔ** з — **-niŋ**

До іменників-істот приєднуються суфікси **-ba-/-pa-** і **-ma-** для позначення чоловічої та жіночої статі відповідно. Якщо присудок виражено перехідним дієсловом, до підмета приєднується також суфікс **-ŋa**.

Префікси іменників виражають належність:

мій — **a-** його — **u-**

Суфікси дієслів указують на час / доконаність:

теперішній — **-ŋno/-ʔno**,
минулий недоконаний — **-e**,
минулий доконаний —
-ŋse після голосних / **-aŋse** після приголосних.

Словник:

Іменники та займенник			
bajar	ринок	mma	мати
chintaŋ	Чинтанг	nam	тесть, теща
cithi	лист	ppa	батько
cuwa	вода	ram	Рам
hana	ти	sencak	миша
hari	Харі	taŋ	голова
joge	Джоге	tawel	рушник
klp	чашка	thurum	рот
kok	рис	topi	капелюх
mechacha	жінка	uhon	дірка
menwa	кіт	wa	курча / курка, півень

Дієслова	
akha-	піти
hakt-	надіслати
ims-	спати
khad-	піти геть
khedo-	купити
kho-	грати
sed-	вбити
si-	померти
thu-	пити
wad-	одягнути
yu-	бути

Прикметники **thukt-** («бути приготованим») та **kedad-** («бути розбитим») виступають дієсловами.

Далі наводимо відповіді.

Завдання 1:

1	cuwa uthurumbe? ууңно	g	Вода у нього в роті.
2	appa chintaңbe? ууңно	l	Мій батько у Чинтангу.
3	sencak sie	i	Миша помирала.
4	wapaңa topi wadaңse	m	Півень одягнув капелюха.
5	kok thuktaңse	c	Рис приготували.
6	ram hariniң khoңno	o	Рам грає з Харі.
7	клр kedaдаңse	k	Чашку розбили.
8	taңbe? topi ууңно	d	На голові капелюх.
9	menwaңa sencak sede	n	Кіт убивав мишу.
10	tawelbe? uhoң ууңно	a	У рушнику дірка.
11	anambaңa cuwa thuңno	p	Мій тесть п'є воду.
12	mechacha khadaңse	b	Жінка пішла геть.
13	jogeңa cithi hakte	h	Джоге надсилав листа.
14	anamma imse	e	Моя теща спала.
15	hana bajar akha?no	f	Ти йдеш на ринок.
16	mechachaңa wa khedoңse	j	Жінка купила курча.

Завдання 2:

17	athurumbe? kok ууңно	У мене в роті рис.
18	appa khade	Мій батько ішов геть.
19	anamma ammaniң ууңно	Моя теща з моєю матір'ю.

Завдання 3:

q	У капелюсі кіт.	topibe? menwa ууңно
r	Джоге грає з курчам.	joge waniң khoңno
s	Моя курка на ринку.	awama bajarbe? ууңно
t	Харі надіслав його мишу.	hariңa usencak haktаңse

4. Інупіак

Система числення має основу 20 і підоснову 5. Базові числа:

Число	Запис
1	atausiq
2	malguk
3	piņasut
4	sisamat
5	tallimat
6	itchaksrat
10	qulit
15	akimiasq
20	iñuiññaq

Назви чисел 9, 14 і 19 утворюються з назв 10, 15 і 20 за допомогою частинки **-gutaiļaq**, що поєднується з основами нерегулярно:

Число	Запис
9	quliņugutaiļaq
14	akimiasgutaiļaq
19	iñuiññaņutaiļaq

Назви решти чисел, менших за 20, утворюють дописуванням до **tallimat** (5), **qulit** (10) і **akimiasq** (15) числа **atausiq** (1), **malguk** (2) або **piņasut** (3) для утворення відповідної суми.

Назви чисел, кратних 20, формуються шляхом дописування частинки **-kipiasq** до назви відповідного множника з випадінням останньої приголосної цієї назви. Інші числа, більші за 20, утворюються шляхом простого дописування до числа, кратного 20, решти — числа від 1 до 19.

Завдання 1:

a) $17 + 69 = 86$

b) $27 + 51 = 78$

c) $9 + 10 = 19$

d) 94

Завдання 2:

Число	Запис
18	akimiasq piņasut
29	iñuiññaq quliņugutaiļaq
31	iñuiññaq qulit atausiq
42	malgukipiasq malguk

Число	Запис
53	malgukipiasq qulit piņasut
75	piņasukipiasq akimiasq
86	sisamakipiasq itchaksrat
97	sisamakipiasq akimiasq malguk

Пропущеним у переліку квадратів є число 1: **atausiq**.